

"Səlim şah" dastanı

Ustadnamə

Arif olan, gəlin sizə söyləyim,
Byid sözü mərd-mərdana yaxşıdı.
Iyid gərək dediyindən dönməsin,
Biilqardan bir zənana yaxşıdı.
Ələsgər dostundan badə içəndə,
Gəşt eləyib, namərđi seçəndə,
Güzaran xoş olub, gün xoş keçəndə,
Bir sən, bir yar, bir də xana yaxşıdı.
Ustadlar ustadnamən iki deyərlər, birini də deyək, iki olsun.
Bir adam ki, qürbət elə düşəndə
Adamlar içində əvvəl yad olu,
Yalvarmaq yaxşıdı yenə mövlaya,
Bəndədən bəndəyə nə imdad olu?
Xeyri-şərdə kasıbı yana seçərlər,
Salam verməz, kölgəlikdən keçərlər,
Var günündə gəlib, yeyib-içərlər.
Yox günündə qohum, qardaş yad olu.
Rəcəb deyər: dərdi, qəmi bilməyə,
Ağlayanda göz yaşını silməyə,
Darıxanda danışmağa, gülməyə,
Kasıbın dövləti bir arvad olu.
Ustadlar ustadnaməni iki deməzlər, üç deyərlər, babal altında qalmayaq,
üç deyək.
Bir adam ki, sənə dostluq eyləyə,
Bil ki, onun səxavəti yaxşıdı.
Namərd sənə yağlı pöv yedirsə,
Mərdin quru məhəbbəti yaxşıdı.
Sallanbaş adamdan – bir ağır daşdan,
Dəng olduq qulaqdan, kəsildik başdan,
Bədnəzər qonşudan, yaman yoldaşdan
Qədir bilənlərin iti yaxşıdı.
Dad, həzər eyləmə pərkarsız sazdan,
Al, qurtar başını nəzir-niyazdan,
Güləyən arvaddan, gəzəyən qızdan
Bazarlarda gəzən lotu yaxşıdı.
Aşiq Əhməd sözü söyləyər sağdan,
Şam yanar piltəsi çəkəndə yağdan,
Çörəksiz otaqdan, meyvəsiz bağdan
Bizim çəmənlərin otu yaxşıdı.
Yəmən şəhərində Səlim şah adlı ədalətli bir padşah var idi. Bir gün
Səlim şah yuxuda gördü iki, bir əjdaha peyda olub, onu taxt-tacı ilə birlikdə

uddu. Padşah yuxusunu münəccimlərə yozdurdu. Münəccimlər dedilər:

– Göydən bəla gələcək, taxt-taca sədəmə yetişəcək. Şahlığı bir nəfərə tapşır, qırx günlüyə səyahətə çıx, bəla gəlib sovuşsun.

Səlim şah münəccimlərin sözünü eşitdi, yerində xoşu gəlməyən vəzirini qoyub qırx günlük səyahətə çıxdı. Səlim gedəndən az sonra vəzir xəzinədə olan pulları əyanlara payladı, hiylə sözlərlə camaatı da öz tərəfinə çəkdi. Vaxt oldu, Səlim şah səfərdən qayıdıb gəldi. Vəzir taxttacı ona vermədi, onu məmləkətdən sürgün elədi. Səlim şah ailəsi ilə bəri-biyabana düşdü, o qədər getdi ki, yoruldu, taqətdən düşdü, bir daşa söykəndi, aldı, görək halına münasib nə dedi:

Halal-hümbət eylə, sənnən gedirik,

Ana vətənimiz, elimiz bizim.

Zimistana döndü növbaharımız,

Soldu çiçəklərim, gülümüz bizim.

Fələk şahinimi əlimdən aldı,

Üzü döndü, mənim taxtımdan saldı,

Küllü var-dövlətim vəzirə qaldı,

Nə ki, var xəznədə pulumuz bizim.

Qürbətə atıldı bizim daşımız,

Müşkülə düşübdü bütün işimiz,

Hər cürə bəlalər çəkər başımız,

Çətin keçəcəkdi halımız bizim.

Yəmənli Səliməm, qurtarıb sözüm,

Titrəyir dizlərim, ağlayır gözüm.

Belə bir zülümə mən necə dözüüm?

Kimlər salıx verər yolumuz bizim.

Səlim şah ailəsi ilə yola düşdü, piyada, uzun yolu birtəhər gedib, bir çaya rast gəldilər. Padşah çay keçməyi nə bilirdi? Çayı keçəndə onun beş yaşlı oğlu Məhəmmədi sel apardı. Səlim şahla arvadı Əfruz nə qədər çalışdılar Məhəmmədi tuta bilmədilər. Səlim şah aldı, ağlaya-ağlaya görək nə dedi:

Xudaya, rəhm eylə, yazığıam, mənə,

Apardı Məhəmmədi sular, amandı!

Istəyən dostlarım görsə qan ağlar,

Bilsə düşmənlərim gülər, amandı!

O şəhər sarayımın uçdu binası,

Çağırram imdada qolsuz Abbası,

Məzlum atasılə yazıq anası,

Dözə bilməz dərdə, ölər, amandı!

Ax, necə yandırdı belə dərd məni,

Rəhm eylə yazığıam, ya Kərəm kanı,

Əliyə əmanət verirəm səni,

Şah Səlim yəmənli deyər amandı!

Səlim şahla arvadı geri qayıdıb, kiçik oğlanları Yəhyanı da görmədilər.

Ora, Yəhya, bura Yəhya, – ha axtardılar, onu tapmadılar. Başgözlərinə

döydülər, güman elədilər ki, onu da qurd-quş aparmışdır. Nə qədər meşəni dolandılar, Yəhyanı tapmadılar. Yəhya nə gəzir, elə bil yağlı əppək olub göyə çəkilmışdi. Ta haray hara çatacaq.

Aldı Səlim şah ağlaya-ağlaya görək nə dedi:
Məhəmməd getmişdi, Yəhya da getdi,
Zülmənən qırıldı əlim, ay fələk!
Bu fani dünyada nə iş tutmuşam,
Sən mənə eylədin zülüm, ay fələk!
Məhəmməd sağ gözüm, Yəhyaydı gülüm,
Üzüldü bədəndən hər iki qolum.
İlahım bəd gətədi, yatdı iqbalım,
Yaşamaq nə lazım, ölüm, ay fələk!
Dolandı yolumuz, düşdü meşəyə,
Biri suya düşdü, biri vəhşiyə,
Şah Səlim istəmərəz daha yaşuya,
Əldən getdi cah-calalım, ay fələk!

Səlim şah sözünü qurtaran kimi Əfruz xanım götürdü, oğlanlarına görək nə cür layla çaldı:
Bir cüt novcavanım getdi,
Çalım indi qara layla!
Fələk nagəhan sinəmə
Vurdu çarpaz para, layla!
İtibdi iki bülbülüm,
Mənə yaman oldu zülüm,
İnnən belə necə gülüm,
Salım başa qara, layla!
Əldən getdi xanimanım,
Boş qalıbdı dörd bir yanıam,
Qan-yaş tökər Əfruz xanım,
Yoxdu dərdə çara, layla!

Getmək istəyəndə aldı Əfruz xanım dübarə görək Səlim şaha nə dedi:
Səlim şah, dərdim tüğyan eylədi,
Belə dərdə dözə bilməm, ağlaram.
Mən bağça bəslədim, barın görmədim,
Belə dərdə dözə bilməm, ağlaram.
Sən mərdanəsən, mən də bir zənana
Başım alım gedim indi hayana?
Axdı eynim yaşı, döndü ümmana,
Belə dərdə dözə bilməm, ağlaram.
Əfruzun laşəsi yaralı qaldı,
Günbəgün rəngi saralı qaldı,
Elindən, yurdundan aralı qaldı,
Belə dərdə dözə bilməm, ağlaram.

Səlim şah Əfruzu sakit eləməyə çalışdı. Ancaq özünün dərdi daha da artdı. Vətəninədən, tac-taxtından ayrıldığı yadına düşdü, götürdü, bu münasibətlə görək nə dedi:

Könül yenə haraları dolanır,
Dad hazar əlindən, aman, ayrılıq!
Qohumdan, qardaşdan üzüldü əlim,
Kəsildi vətəndən güman, ayrılıq!
Qaldı mənim taxtı-tacım, dövlətim,
Zalım fələk zəhərlədi şərbətim.
Şahlığım, hörmətim, şani-şövkətim,
Ölümdən betərsən yaman, ayrılıq!
Vəzir də deyiləm, hanı qullarım?
Bülbüllü bağlarım, açan güllərim?
Yaşılbaş ördəkli durna göllərim?
Səlimi oxladı kaman, ayrılıq!
Yola düşəndə Səlim şah ağlaya-ağlaya Əfruz xanıma dübarə görək
nə deyir:
Əfruz xanım gəlsin gedək
Qürbət vilayət ellərə.
İnnən belə biz nə edək,
Əldən getdi, bülbüllərə.
Yol başlayaq elə sarı,
Daha çəkmə intizarı;
İtirmişik oğlanları,
Düşmüşük çöldən-çöllərə.
Səlimin yatıbdı baxtı,
Əldən verdin tacı-taxtı,
Bir gün olar gələr vaxtı,
Xoş gün gələr könüllərə.
Bunlar yola düşdülər. Az getdilər, çox getdilər, yolda yorulub oturdular.
Mədəd adlı bir ovçu bunların yanına gəldi. Ovçu onlardan haraya, nə
üçün getdiklərini soruşdu. Onun cavabında aldı Səlim şah, görək nə dedi:
Biz qərib qonağıq qürbət ölkədə,
Nabələdik yola, izə, a qardaş!
Heç bilmirəm hara getsək yaxşıdı,
Doğru bir yol göstər bizə, a qardaş!
Aldı Mədəd Səlim şahın cavabında, dedi:
Haradan gəlibsən, harıya gedirsən?
Doğru söylə mənə sözün, a qardaş!
Nabələdlik eyib deyil insana,
Niyə dolur hərdən gözün, a qardaş!
Aldı Səlim şah:
Fələyin kəməndinə ilişibdi,
O el-obamızdan ayrı düşübdü,
İtkin düşüb, qara baxtım çaşıbdı,
Düşmüşdük səhraya, düzə, a qardaş!
Aldı Mədəd:
Tənəzzül fərağına ümid az olu,
Zimistan qəhrinin sonu yaz olu.

Yatan baxtın durar, işin saz olu,
Bir gün gələr gülər üzün, a qardaş!
Aldı Səlim şah:

Yəməndi məkanım, şah Səlim adım,
Hər yandan kəsilib əlac-imdadım.
Bir cüt cavanımı yandırdı odum,
Məni tutub qədir, qəza, a qardaş!
Aldı Mədəd:

Mədədin qəlbinə vurubsan yara,
Yaradan eyləsin dərdinə çara.
Gəl səni göndərim doğru yollara,
Getməyə tutarmı dizin, a qardaş!

Ovçu Mədəd yolu bunlara salıq verdi. Bunlar yola rəvan olub, bir dağın ətəyinə çıxdılar. Qaranlıq olduğundan orada qalmalı oldular. Bunlar burada qalmaqda olsunlar, sizə kimdən xəbər verim, bir tacirdən. Tacir, Səlim şahla Əfruz xanımı gördü. Baxdı ki, Əfruz xanımın misli-bərabəri yoxdu. Tacir karvanı bir qədər uzaqlaşdırdı, dayandırdı. Geri qayıdıb, Səlim şahın yanına gəldi, dedi:

– Karvanımızda bir arvad var, çoxdan bəri həmlini yerə qoymaq istəyir, ağrı çəkir. Karvanda zənən xeylağı yoxdu. Qoy bu qadını onun yanına aparım, yenə də qaytarıb gətirərəm. Bu da bizim bacımız. Çox yalvardı, yapışdı, Əfruz xanımın getməsinə Səlim şah razı oldu. Tacir Əfruz xanımı karvana çatdıran kimi, karvanı haylayıb yola düşdü. Səlim şah səhərə qədər Əfruz xanımı gözlədi, Əfruz xanımdan, karvandan bir nişan tapmadı. Qəmi cövşə gəldi, gözlərinin yaşını tökə-tökə aldı, görək nə deyir:

Yalançı müxənnəs nakəsü namərd,
Aldatdı, apardı yarımı mənim.
Yetiş imdadıma, ya şahi-mərdan,
Qoyma namus-qeyrət, arımı mənim.
Mən oldum ömrünün gülşanı solan,
Təkcə qərib olub qürbətdə qalan,
Loxması qarışıb lütfə kəc olan,
Pozub oğurladı sərimi mənim.
Şah Səlim yəmənli, mən oldum Məcnun,
Dolaşdım dünyanı sanki bir cinun.
Səfeh fələkdən gəlib qara günün,
Artırdı ahımı, zarımı mənim.

Səlim şah çox axtardı, tacirdən və Əfruz xanımdan bir əsər tapmadı. Qəmi artdı, götürdü görək fələkdən necə şikayətlənir:

Sənə neyləmişəm, a qanlı fələk,
Qəm-hicrana, ahı-zara düşmüşəm.
Ayırdım vətəndən, xanımanımdan,
Çərxin yatıb, baxtı qara düşmüşəm.
Ayrı düşdüm qohum, qardaş, elimdən,
Şahlığım, xəzinəm getdi əlimdən,

Əli adı düşməyəcək dilimdən,
Qürbət elə vara-vara düşmüşəm.
Adım şah Səlimdi, Yəməndi elim,
İnnən belə necə oynuyum, gülüm?
Uçurdum əlimdən qoşa bülbülüm,
Dərd çəkməyə intizara düşmüşəm.
Səlim şahın əlacı kəsildi. Üz qoydu yol getməyə. Getdi, getdi, ta ki,
bir şəhərə çıxdı. Gördü hər tərəfdən camaat şahlıq meydanına tərəf axışıb
gedir. Bir nəfərdən soruşdu: bu adamlar niyə meydana topaşırlar?
Dedilər:

– Bizim vilayətin şahı ölüb, bu gün şahlıq seçkisi. Elin adətinə
görə, dövlət quşu uçurdular. Quş kimin başına qonsa, onu padşah qoyurlar.
İndi quş uçurdular.

Səlim şah meydana getdi. Quşu uçurdular. Quş gəlib Səlim şahın
başına qondu. Səlim şah aldı, görək quşa nə deyir:

Dövlət quşu, gəl incitmə, qəribəm,
Bir kimsənəm yoxdu mənim, ağlaram.
Bu ölkə tanımır, bilmir nəçiyəm,
Vurarlar, tökərlər qanım, ağlaram.
Zalım fələk məni saldı atımdan,
Taxtımdan, tacımdan, səltənətimdən,
Ayrıldım məxluqdan, hər baratımdan,
Əldən getdi xanımanım, ağlaram.
İsmim şah Səlimdi, Yəməndi elim,
Ayrıldı vəzirim, vəkilim, qulum,
Qəm cari eyləyib, qan ağlar dilim,
Artıbdır möhnətim, qəmim, ağlaram.
Əyanlar gəlib gördülər ki, başına quş qonan adam ağlayır. Soruşdular,
onun Yəmən şahı olduğunu bildilər. Səlim şahı gətirib özlərinə şah seçdilər.
Səlim şah şahlıq taxtına əyləşdi. Əmr elədi yoxsullara əl tutdular,
yetimxanalar açdılar. Günlərin bir günü yolda ona rast gələn ovçu Mədəd
onun yanına gəldi. Səlim şahın şah olduğunu görüb, şad oldu. Aldı, görək
nə dedi:

Qibləgahım, gözəl şahım,
Necə olub yarın sənin?
Oyanıban yatan baxtı,
Açılıb baharın sənin.
Aldı Səlim şah:
Odu vurdun sinəmə sən,
Alışır ciyərim mənim;
Duman yığılıb sərime,
Qarışıb ruzigarım mənim.
Aldı Mədəd:

Nə dedim, lal olsun dilim,
De, dərdinə dava qılım,
Indisə axtarım, bulum
Gözəl vəfadarın sənin.
Aldı Səlim şah:
Piyada yol bizi yordu,
Oturmuşduq, tacir gördü.
Namərd, nakəs yalan qurdu,
Apardı Gülzarım mənim.
Aldı Mədəd:
Mədədəm, könül, yanaram,
Dağlarda daş çaparam,
Göydə olsa mən taparam,
O şah cidarım mənim.
Aldı Səlim şah:
Şah Səlimin çox yarası,
Yoxdu dərmanı, çarası,
Versin ağalar ağası,
İtən oğul, yarım mənim.

İndi sizə kimdən xəbər verim, Səlim şahın oğlanlarından. Böyük oğlu Məhəmmədi bir dəyirmançı sudan xilas etdi, özünə oğulluğa götürdü. Balaca oğlu Yəhya ata-anasını görmədikdə üz biyabana qoydu. Gethaget, bir ovçuya rast gəldi. Ovçu onu öyünə aparıb, oğulluğa götürdü. Dəyirmançı və ovçu uşaqları şahın açdırdığı yetimxanaya göndərdilər. Uşaqlar yetimxanada böyüdülər. On dörd-on beş yaşına çatanda şah sarayında iş qəbul olundular. Bunlar burda qalsın, sizə xəbər verim Əfruz xanımdan. Əfruz xanıma tacir çox incitdisə də ona dil vermədi. Aldı, görək nə dedi:

Zahiri insandı, batini şeytan,
Lənət sənə, çəkil, məndən kənar dur!
Ağlına gələni alma dilinə,
Danışmayan nahaq qandan, kənar dur!
Sən kişi, mən zənən, sənə ar olsun,
Pozulsun novrağın, öar-mar olsun,
Gərdəninə, eninə zülfüqar olsun,
Utangilən şah mərdandan, kənar dur!
Haqdan min bir bəla canına yensin,
Çatma muradına, çırağın sönsün.
Taxtın şah Səlimin taxtına dönsün,
Əfruz xanımın yanından kənar dur!
Saleh adlı bir sövdəgər Əfruz xanıma tacirin əlindən aldı. Bütün əhvalatı Əfruz xanımdan öyrəndi. Saleh sövdəgər rəhmkar adam idi. Onu Səlim şaha çatdırmağı öhdəsinə götürdü.

Onlar çox ölkə gəzdilər. Səlim şahı tapmadılar. Axırda gəlib Rum şəhərinə çıxdılar. Azuqələri, pulları qurtarmışdı. Əfruz xanım barmağındakı üzüyü çıxarıb, sövdəgərə verdi, dedi:

– Apar bu üzüyü, bazarda sat, azuqə al gətir.

Saleh sövdəgər üzüyü hara apardısı, üzüyün qiymətini düzəldə bilən olmadı. Axırda üzüyü Səlim şaha göndərdi ki, xəzinədən üzüyün qiymətini versin. Şahın xəzinədarı üzüyü Səlim şaha göstərdi. Səlim şah sövdəgərə dedi:

– Bu gecə mənə qonaq olarsan. Səhər üzüyün qiymətini verib, səni yola sala bilərəm.

Səlim şah üzüyü tanımışdı. Saleh sövdəgər üzüyün əmanət olduğunu ona söylədi. Yəhya ilə Məhəmməd bu vaxt cəllad idi. Saleh sövdəgər çölə çıxıb, Yəhya ilə Məhəmmədi göndərdi ki, gedib Əfruz xanıma qaraul çəksinlər. Özü isə şahın hüzuruna gəldi. Gecə Səlim şahla Saleh sövdəgər söhbət elədilər. O biri tərəfdən Məhəmmədlə Yəhya gecə qaraul çəkən zaman gördülər ki, yuxu bunları tutacaq. Bir-birinə başlarına gələn qəzavü-qədərdən söhbət eləməyə başladılar.

Aldı Məhəmməd:

Başına döndüyüm, a qul qardaşım,
Əyilib, qırılıb bəylərim mənim.
Qohumsuz, qardaşsız qürbət ölkədə,
Yanıb dəhanımda dillərim mənim.

Aldı Yəhya:

Əzəl şah oğluydum, indi qul oldum,
Var idi nökrəm, qullarım mənim.
Elimdən, yurdumdan aralı düşdüm,
Saraldı gülşənim, güllərim mənim.

Aldı Məhəmməd:

Çox bəlalər çəkib tifi ikən canım,
Açma yaralarım, tökülər qanım,
Vəzirə qalıbdı şah xanimanım,
Ayrılıb atamdan əllərim mənim.

Aldı Yəhya:

Gün o gün ola mən atamı görəm,
Anasız ürəyim gətirdi vərəm,
Qadiri-sübhanım eyləsin kərəm,
Vəzirə qalmasın pullarım mənim.

Aldı Məhəmməd:

Dərd əlindən düyünlüyəm, dağlıyam,
Gecə-gündüz qardaş deyib ağlıyam,
Məhəmmədəm, şah Səlimin oğluyam,
Yəmən şəhəridi ellərim mənim.

Aldı Yəhya:

Axdı Məhəmmədim, qırıldı belim,
Anam Əfruz xanım, atamdı Səlim.
Öz adım Yəhyadı, Yəməndi elim,
Ağlar günlər keçir hallarım mənim.
Əfruz xanım çadırdan bunların söhbətinə qulaq asırdı. Əfruz xanım
baxdı ki, bunlar öz oğlanlarıdı. Çox şad oldu, çadırdan çıxdı, oğlanlarının
boyunlarını qucaqlayıb, görək nə dedi:
Sizdən üzülmüşdü əllərim mənim,
Şeyda bülbüllərim, qadanız alım!
Ölüm gülşanımın solmuşdu tacım,
Açıldı dillərim, qadanız alım!
Şükür kərəminə həqqi-sübhanım!
Nə günlər çəkibdi yaralı canım;
Məhəmməd dinimdi, Yəhya imanım,
Açıldı dillərim, qadanız alım!
Əfruz xanım ölən vaxtı dirildi,
Şükür haqqa, hər muradı verildi.
Ağlamaqdan haldan düşdü, yoruldu,
Bədəndə qollarım, qadanız alım!
Ana oğullarını götürüb çadıra girdi. Qol-boyun olub yatmaqda olsunlar,
səhər Saleh sövdəgər gəlib çadırın kənarında cəlladları görmədi, içəri
girəndə gördü qaravul qoyduğu cəlladlar Əfruzla qolboyun olub yatıblar.
Sövdəgər tez geri qayıtdı. Cəlladları qolu bağlı hüzura gətirdilər. Şah
başladı Məhəmmədi danışdırmağa.
Aldı Səlim şah:
Cavan oğlan, haralısan,
Yerlisənmi, qəribsənmi?
Bağban olub, bağ bəsləyib,
Güllərini dəribsənmi?
Aldı Məhəmməd:
Tökmə gözündən yaşını,
İtirmə ağıl-huşunu,
Qohumunu, qardaşını,
Heç birini görübsənmi?
Aldı Səlim şah:
Açılmaz qabağım-qaşım,
Başımdan dağıldı huşum;
Yoxdu qohumum, qardaşım,
Heç birini görməmişəm.
Aldı Məhəmməd:
Mən qəribəm, gözəl şahım,
Heç elimdə durmamışam,
Nə bağ, bağça bəsləmişəm,

Nə güllərin dərməmişəm.

Aldı Səlim şah:

Səlim şaham, haqq hakimdi,

Həm loğmandı, həm həkimdi,

Atan kimdi, anan kimdi?

Əlin elə veribsənmi?

Aldı Məhəmməd:

Məhəmmədəm, qara günlü,

Anam ağlar dağ-düyünlü,

Atam şah Səlim Yəmənli,

Qulluğunda qalmamışam.

Səlim şah baxdı ki, bunlar öz oğlanlarıdır. Beyhuş olub yerə yıxıldı.

Əfruz xanım oğlanlarını dar ağacının dibində görüb, özünü yetirdi; görək nə aman istədi:

Cəllad, dəymə, əl saxla mövla eşqinə,

Öldürmə oğlumu, şahım, amandı!

Sındırıb qanadım, qırma qolumu,

Öldürmə oğlumu, şahım, amandı!

Davasız dərdimə heç olmaz çara,

Fələk kamanından ürəyim yara,

And verrəm Əliyə, o Ələmdara,

Öldürmə oğlumu, şahım, amandı!

Məhəmməd, Yəhyadı qanadım, qolum,

Şah Səlim yarıyam, qırılıb belim,

Adım Əfruz xanım, Yəməndi elim,

Öldürmə oğlumu, şahım, amandı!

Səlim şah səsə ayılıb baxdı ki, amanat hesab etdiyi sevgilisi Əfruz

xanımdır. Görüşdülər. Şah Saleh sövdəgərə çoxlu ənam verdi, sarayında

saxladı. Taciri tapıb, iki şaqqa vurdurdu, dəyirmançıya, ovçuya çoxlu xələt

verdi. Şadlıq məclisi keçirdilər. Şadlıqla ömür keçirib, dövrən sürdülər.

Ustad bir aşiq sazı döşünə basıb, bu duvaqqapma ilə onun toyunu

bağladı:

Ey gözəl, surətinə

Mehri dürəxşan demişəm.

O güli-rüxsarına

Mah ilə taban demişəm.

İnci tək dişlərinə

Ləli bədəxşan demişəm.

Qaşların əyməsinə

Naley müjgan demişəm.

Zülfüyün telinə

Sünbülü reyhan demişəm.

Sərbəsər əndamına

Huriyi qılman demişəm.
Səndə bu şivə nədir?!
Zamana üşşığı, gözəl!
Baxışın cəllad kimi,
Qəmzələrin yağı, gözəl!
Yanaram pərvanə tək,
Məclisin çirağı, gözəl!
Doldur, gətir qədəhi
Aşiqi-dövrən demişəm.
Mərdanə budur sözüüm,
Səni sevən candan olur.
Həmişə xəstə yatar,
Taqətdən, amandan olur.
Tərk edən dünyasını
O Şeyxi Sənandan olur.
Səbr etməz, asi düşər,
Din ilə imandan olur.
Olmasa ilac edən,
Dərdinə dərmandan olur.
Ləblərin kövsərini
Dərdimə dərman demişəm.
Xaliquim xəlq eləmiş
Sən sənəmi göyçək, əziz.
Bəzəmiş ağ üzünü
Güləbətə birçək əziz,
Ləbində var abi-həyat,
Nuş eyləyib içək əziz.
Rəhmin yoxdur aşiqinə
Haq gözəlsən, göyçək, əziz.
Afərin kamalına
Dəryayi-ümman demişəm.
Çox çəkdim cövrü cəfa,
İncə, nazikbelliyə mən.
Müxtəsər nail oldum
Sən tək şirin, dilliyə mən.
Sallama qaşqabağın,
Yəqin düşdüm çilləyə mən.
Bir vəfalı dost üçün
Özüm verrəm gülləyə mən.
Altmış ilə səkkiz onu,
Cəm elədim əlliyə mən.
Bu hesab içrə sənənin
İsminə pünhan demişəm.

Heyif ki, düşdün, əzizim,
Bu cavanca vaxtına sən.
Gözlərin etməz nəzər –
Didarıma bax, deməsən,
Var neçə cavablarım,
Bir-bir deyim, çox demə sən.
Əyər olsa bir yanlışım,
Könlüm sınar haq deməsən.
Padşahım, sahib ol
Bu tac ilə təxtinə sən.
Görübən ədalətin,
Hökmi-Süleyman demişəm.
Razısan, ay sevdiiyim,
Bir əl çəkim qabağına?
Üzünü sürt üzümə,
Dodax vurum dodağına.
Dilimi qələm edib,
Busə yazım yanağına.
Dolanım qamətinə,
Zəkat olum buxağına.
Bircə gəl bizə sarı,
Yıxılım əl-ayağına.
Cumayam, bu canımı,
Yolunda qurban demişəm.